

Пакет `cmsrb`

Урош Стефановић*

16. август 2019. в3.1

1 Зашто `cmsrb`?

Пакет `cm-super` обезбеђује одличну подршку за ћирилицу у разним језицима, али код њега постоји проблем са курсивним облицима (италиком) неких слова за српски и македонски језик. Пакет `cmsrb` садржи исправан облик курсивних слова г, д, п, т, и слова б. Такође, овај пакет доноси одређена побољшања у словима и акцентима који се користе у српском језику.

2 Карактеристике пакета

Фонтови `cmsrb` су проширење *Computer Modern* фонтова за српски и македонски језик за TeX (L^AT_EX). Подржана кодирања су *T1*, *TS1*, *T2A*, *X2* и *OT2*. Подржани стилови фонта су серифни, санс-серифни и непропорционални, за величину *10pt*.

Овај пакет је једноставан за коришћење: само је потребно да ставимо

```
\usepackage{cmsrb}
```

у преамбулу документа.

cmsrb	cm-super	cmsrb	cm-super	cmsrb	cm-super
б̄г̄ш̄ш	б̄г̄д̄п̄п	б̄г̄ш̄ш	б̄г̄д̄п̄п	ђђ	ђђ
бббб	бббб	аăй	аăй	дđ	дđ

Табела 1: Неке `cm-super` и `cmsrb` разлике.

3 Карактеристике *OT2* кодирања

Кодирање *OT2* је изменјено како би подржало правилно пребацање из латинице у ћирилицу у српском језику. Према томе, ts, kh, ch и сличне лигатуре су уклоњене из кодирања (види табелу 2).

*urostajms@gmail.com

У *OT2* кодирању су додата македонска слова Г и К, као и црногорска слова Ђ и Ѓ.

Ипак, није препоручљиво коришћење *OT2* кодирања; бољи избор за српски језик је *T2A* кодирање и *utf8* унос. Кодирање *OT2* је добар избор ако већ имамо документ написан латиницом — тада ће бити једноставно пребацити га у ћирилицу.

4 Карактеристике *T1* кодирања

Кодирање *T1* сада подржава конверзију из ћирилице у латиницу (види пример 7).

5 Математика

Пакет `cmsrb` учитава подразумеване *Computer Modern* математичке фонтове, али учита само величине веће или једнаке *10pt*, за бољи визуелни ефекат. Такође, пакет сада мења подразумевани знак за интеграл \int у \int (управни интеграл је традиционално коришћен у српском језику, са `\limits` опцијом). Да би се спречила промена симбола интеграла, доволно је користити `noint` опцију:

```
\usepackage[noint]{cmsrb}
```

Такође, у српском језику боље је коришћење знакова \leqslant и \geqslant уместо знакова \leq и \geq . Ако се користи пакет `amssymb`, ти знаци ће аутоматски бити промењени (исто важи и за $\not\leq$ и $\not\geq$). Наравно, ову промену је могуће спречити опцијом `nosymb`:

```
\usepackage[nosymb]{cmsrb}
```

Иначе, било које промене у математичким фонтовима могу да се спрече коришћењем `nomath` опције:

```
\usepackage[nomath]{cmsrb}
```

6 Примери

Пример 1:

```
\documentclass{article}
\usepackage{cmsrb}
\usepackage[OT2,T1]{fontenc}
\usepackage[serbian]{babel}
\newcommand{\test}{%
{Ljubazni fenjerd\v zija \v ca\dj avog lica ho\ce da mi poka\v ze \v stos.}
\begin{document}}
```

Улаз	Излаз	Улаз	Излаз	Улаз	Излаз	Улаз	Излаз
A	А	B	Б	C	Ц	D	Д
E	Е	F	Ф	G	Г	H	Х
I	И	J	Ј	K	К	L	Л
M	М	N	Н	O	О	P	П
Q	Ч	R	Р	S	С	T	Т
U	У	V	В	W	Ш	X	Ш
Y	Ы	Z	З	\#	Ђ		
a	а	b	б	c	ц	d	д
e	е	f	ф	g	г	h	х
i	и	j	ј	k	к	l	л
m	м	n	н	o	о	p	п
q	ч	r	р	s	с	t	т
u	у	v	в	w	ш	x	ш
y	ы	z	з	+	Ђ		
C1	Ћ	D1	Ђ	D2	Џ	D3	Ѕ
E0	Ё	E1	Ә	E2	Ҽ	I0	Й
I1	І	J1	Я	J2	Ю	L1	Љ
N0	Ҥ	N1	Ҥ	P1	Ӯ	P2	ӭ
Z1	Ж	\v{C}	Ч	\'C	Ћ	\DJ	Ђ
\v{S}	Ш	\v{Z}	Ж	LJ	Љ	Lj	Љ
NJ	Ҥ	Nj	Ҥ	D\v{Z}	Џ	D\v{z}	Џ
c1	һ	d1	һ	d2	џ	d3	ѕ
e0	ë	e1	ә	e2	ҽ	i0	й
i1	і	j1	я	j2	ю	l1	љ
\i	ı	n1	ń	p1	ь	p2	՚
z1	ж	\v{c}	ч	\'c	һ	\dj	һ
\v{s}	ш	\v{z}	ж	lj	љ		
nj	ń			d\v{z}	џ		
\char 20	V	\char 21	Θ	\char 28	v	\char 29	ө
\'G	Ѓ	\'K	Ќ	\'g	ѓ	\'k	ќ
\'S	Ҫ	\'Z	҂	\'s	ć	\'z	҃

Табела 2: Кодирање *OT2* за пакет `cmsrb`.

```
\test \\
\fontencoding{OT2}\selectfont \test \\
Akcenti: 'a`aC a\f a=a^a"a\u a
\end{document}
```

Резултат 1:

Ljubazni fenjerdžija čađavog lica hoće da mi pokaže štos.
 Јубазни фењерција чађавог лица хоће да ми покаже штос.
 Акценти: áàââââäää

Пример 2:

```
\documentclass{article}
\usepackage{cmsrb}
\usepackage[OT2,T1]{fontenc}
\usepackage[utf8]{inputenc}
\usepackage[serbian]{babel}
\newcommand{\test}{%
{Ljubazni fenjerdžija čađavog lica hoće da mi pokaže štos.}
\begin{document}
\textit{\test} \\
\fontencoding{OT2}\selectfont \textit{\test}
\end{document}}
```

Резултат 2:

Ljubazni fenjerdžija čađavog lica hoće da mi pokaže štos.
 Јубазни фењерција чађавог лица хоће да ми покаже штос.

Пример 3:

```
\documentclass{article}
\usepackage{cmsrb}
\usepackage[T2A]{fontenc}
\usepackage[utf8]{inputenc}
\usepackage[serbanc]{babel}
\DeclareTextSymbolDefault{\dj}{T1}
\begin{document}
\textit{Ljubazni fenjerdžija čađavog lica hoće da mi pokaže štos.} \\
Јубазни фењерција чађавог лица хоће да ми покаже штос.} \\
Акценти: '{\i}`{\i}C{\i}f{\i}= {\i}^{\i}"{\i}\u{\i}
\end{document}
```

Резултат 3:

Ljubazni fenjerdžija čađavog lica hoće da mi pokaže štos.

*Љубазни фењеруја чађавоћ лица хоће да ми јокаже штос.
Акценти: јйййй*

Пример 4:

```
\documentclass{article}
\usepackage{cmsrb}
\usepackage[T2A]{fontenc}
\usepackage[utf8]{inputenc}
\usepackage[serbian]{babel}
\begin{document}
\textit{абвгђежз'зсијклмњопс'с}тћуфхџџш
\end{document}
```

Резултат 4:

абвгђежзсијклмњопс'с}тћуфхџџш

Пример 5:

```
\documentclass{article}
\usepackage{cmsrb}
\newcommand{\ud}{\mathrm{d}}
\begin{document}
$$ \int_0^1 e^x \, \mathrm{d}x \geqslant 0 $$
\end{document}
```

Резултат 5:

$$\int_0^1 e^x \, \mathrm{d}x \geqslant 0$$

Пример 6:

```
\documentclass{article}
\usepackage[nomath]{cmsrb}
\newcommand{\ud}{\mathrm{d}}
\begin{document}
$$ \int_0^1 e^x \, \mathrm{d}x \geqslant 0 $$
\end{document}
```

Резултат 6:

$$\int_0^1 e^x \, dx \geq 0$$

Пример 7:

```
\documentclass{article}
\usepackage{cmsrb}
\usepackage[T1]{fontenc}
\usepackage[utf8]{inputenc}
\usepackage[serbian]{babel}
\begin{document}
Љубазни фењерција чађавог лица хоће да ми покаже штос.
\end{document}
```

Резултат 7:

Ljubazni fenjerdžija čađavog lica hoće da mi pokaže štos.

7 Историја верзија

3.1

- Исправљени багови.
- Опције `noint` и `nosymb` су додате.
- Измењени знаци \leq , \geq , $\not\leq$, $\not\geq$.

3.0

- Слово б је изменјено.
- Додата конверзија из Ћирилице у латиницу.
- Математички фонтови су изменјени (помаш опција је активна).
- Додат је усправни интеграл.

2.0

- Додата подршка за слова ћ, ќ, ђ, ѕ.

1.1

- Неколико .тар фајлова спојено у један.